

섹션 1.

ECONOMIC THEORY, MACRO- AND REGIONAL ECONOMY

DOI 10.36074/logos-13.03.2026.001

SMART-ОРІЄНТОВАНИЙ ОРГАНІЗАЦІЙНО- ЕКОНОМІЧНИЙ МЕХАНІЗМ РОЗВИТКУ ФЕРМЕРСЬКИХ ГОСПОДАРСТВ

Чернецов Дмитро Олександрович¹

1. аспірант кафедри економіки

Київський національний університет технологій та дизайну, УКРАЇНА

Сучасний розвиток фермерських господарств відбувається в умовах глибокої трансформації аграрної економіки, що супроводжується діджиталізацією, інституційними змінами, зростанням невизначеності та посиленням глобальних і національних кризових викликів. За таких умов традиційні підходи до організації та економічного забезпечення фермерської діяльності поступово втрачають ефективність, оскільки не враховують потреби в гнучкості, швидкості прийняття рішень і здатності до прогнозування. У цьому контексті особливої актуальності набуває формування SMART-орієнтованого організаційно-економічного механізму розвитку фермерських господарств, який поєднує цифрові технології, інноваційні управлінські підходи та інституційну адаптивність.

SMART-орієнтація розвитку фермерських господарств передбачає переосмислення самої логіки управління аграрним виробництвом, у якій ключову роль відіграють дані, цифрові сервіси та аналітичні інструменти. Організаційно-економічний механізм у такій моделі функціонує не лише як сукупність регуляторних і фінансових інструментів, а як інтегрована система підтримки управлінських рішень у режимі реального часу. Використання цифрових платформ управління виробництвом, фінансами та логістикою дозволяє фермерським господарствам знижувати трансакційні витрати, підвищувати прозорість бізнес-процесів і оперативно реагувати на зміну ринкових та природно-кліматичних умов [1-2].

Організаційний вимір SMART-орієнтованого механізму розвитку проявляється у зміні структури управління фермерськими господарствами, що дедалі більше ґрунтується на горизонтальній координації, партнерських відносинах і мережевій взаємодії. Фермерство поступово інтегрується у

цифрові агроєкосистеми, які поєднують виробників, переробників, фінансові установи, логістичні компанії та органи публічного управління. Така взаємодія формує нову якість організаційних зв'язків, де інформаційна відкритість і стандартизовані цифрові інтерфейси стають основою ефективної кооперації та кластерного розвитку [2-3].

Економічна складова SMART-орієнтованого організаційно-економічного механізму розвитку фермерських господарств характеризується переходом від інерційних моделей фінансування до інтелектуально керованих фінансових рішень. Застосування цифрових інструментів оцінки ризиків, прогнозування доходів і оптимізації витрат дозволяє підвищити інвестиційну привабливість фермерських господарств навіть в умовах нестабільності. Водночас інституційна підтримка цифрового фінансування, зокрема через державні програми, аграрні розписки та гарантійні механізми, формує умови для розширення доступу малих і середніх фермерів до капіталу.

Особливого значення SMART-орієнтований механізм набуває в умовах війни та системної економічної кризи, коли критично важливими стають швидкість адаптації, автономність і стійкість фермерських господарств. Цифрові рішення забезпечують можливість дистанційного управління, оперативного коригування виробничих планів і переорієнтації збутових каналів, що мінімізує вплив логістичних збоїв і ресурсних обмежень. За таких умов організаційно-економічний механізм розвитку виконує не лише функцію зростання, а й функцію антикризового управління, спрямовану на збереження виробничого потенціалу та забезпечення продовольчої безпеки [2-4]. SMART-орієнтація розвитку фермерських господарств також тісно пов'язана з екологічною та соціальною складовими сталого розвитку. Використання точного землеробства, цифрового моніторингу ресурсів і аналітики споживання енергії сприяє підвищенню енергоефективності та зменшенню негативного впливу на довкілля. Водночас цифрова прозорість і інтеграція фермерських господарств у локальні та регіональні платформи розвитку посилюють їхню роль у соціально-економічному відновленні сільських територій, підтримці зайнятості та формуванні довіри між учасниками аграрних ринків.

Узагальнюючи, SMART-орієнтований організаційно-економічний механізм розвитку фермерських господарств слід розглядати як еволюційну модель управління аграрним підприємництвом, що поєднує цифрові технології, інституційну гнучкість і стратегічну спрямованість на довгострокову стійкість. Його впровадження створює передумови для підвищення конкурентоспроможності фермерських господарств, їх інтеграції у сучасні ланцюги створення доданої вартості та переходу від режиму виживання до

섹션 1.

ECONOMIC THEORY, MACRO- AND REGIONAL ECONOMY

режиму інноваційного розвитку в умовах післякризового відновлення аграрної економіки.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

- [1] Малік, М. Й., & Мамчур, В. А. (2020). Соціально-економічна орієнтація сімейних фермерських господарств у підприємницькій діяльності. *Економіка АПК*, (9), 30-41.
- [2] Гуменюк, М., & Неміш, Д. (2024). Забезпечення сталого розвитку малих фермерських господарств в умовах воєнного стану. *Вісник аграрної науки*, 102(10), 76-83.
- [3] Полятикіна, Л. І., & Кадацька, А. М. (2016). Стан та перспективи розвитку фермерських господарств в Україні. *Інноваційна економіка*, (1-2), 43-47.
- [4] Фурман, І., & Дмитрик, В. (2024). Державне регулювання розвитку фермерських господарств в умовах воєнного стану. *Економіка та суспільство*, (63).